

8(C125)

Т 53

29272

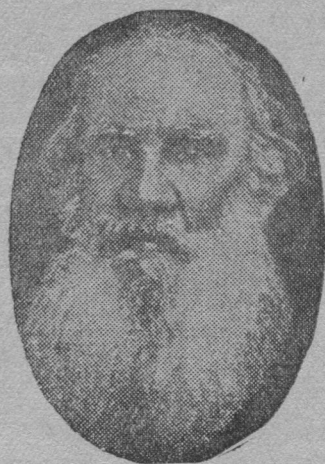
Л. ТОЛСТОЈ

Ф И Л И П О К

КОМИ ГІЗ СЫКТЫВКАР 1937

80012
T 53

ВКК
750
15.79

Л. Н. ТОЛСТОЙ

Ф И Л И П О К

БЕРПАСАЛІС
Л. КАПЛАН

БИБЛИОТЕКА
Респ. Краев. Музея
Коми АССР
г. Сыктывкар.

4950

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
СЫКТЫВКАР 1937

ФІЛІПОК

Овліс дєтіна, німыс сьлөн вөлі Філіпп. Мөдөдчисны өтпыр став челадыс школаө. Філіпп бостіс шапка да лө-сөдчіс щощ мунны. Но мамыс шуіс сылы:

— Кытчө-нө те, Філіпок, мөдөдчін?

— Школаө.

— Те ічөт-на, ен мун,— і мамыс колөдіс сіјөс гортас.

Челаф мунісны школаө. Батыс асывоғаньыс мунліс вөрө. Мамыс муніс пөфеншціна вылө. Гортас коліны Філіпок да бабыс паччөр вылын.

Гажтөм лоі Філіпоклы өтнаслы, бабыс унмовсіс, і сіјө кутіс корсны шапкасө. Ассыс ез аҗы, бостіс батыслыс важ шапкасө да мөдіс школаө.

Школаыс вөлі сікт сажас, вічко дорын. Ас грездтыс мунігөн понјас ез усласны сы вылө,— најө төдөны вөлі Філіпокөс. Но, кор сіјө петіс мөд грездө, ускөдчіс сы вылө Жучка, кутіс увтчыны, а Жучка бөрса Волчок, ыжыд пон. Філіпок ускөдчіс котөртны, понјас сы бөрса. Філіпок кутіс горзыны, жөмдіс да усі. Петіс мужік, вөт-ліс понјасөс і жуалө:

— Кытчө-нө те өтнадөн котөртан?

Філіпок нінѳм ез шу, лептыштис пѳласѳ да ускѳдчис мыжвынсыс котѳртны. Воис школа динѳ. Килчѳ вылас некод абу, а школаас кылѳны челаф гѳлѳсјас. Філіпок повзис: „А учітельсыс-кѳ-нѳ менѳ вѳтлас?“ І кутис думажтны, мыж сылы вѳчны. Бѳр мунны—бара понјыд ускѳдчас, школаѳ пырны—учітельсыс полѳ.

Мунѳ вѳлі школа динти вефраа баба і шуѳ:

— Быдсѳн велѳдчѳны, а те мыж тані сулалан?

Філіпок і пырис школаѳ.

Посвозас пѳрччис шапкасѳ, востис ѳзѳс. Школа тырыс челаф.

Ставныс мыжкѳ горзѳны, а учітельсыс, гѳрд шарпа, вет лѳдлѳ шѳрѳдыс.

— Те-нѳ мыж?—горѳдис сјѳ Філіпок вылѳ.

Філіпок кутчысис шапкаас і нінѳм ез шу.

— да коді-нѳ те?

Філіпок чѳв оліс.

— Алі те немѳж?

А Філіпок сешѳма повзис, весіг кыв шуны оз вермы.

— Мун сјѳ-кѳ гортад, сорнѳтны-кѳ он кѳсјы.

Філіпок ескѳ і рад сорнѳтас да горшыс сылѳн повчѳмысла чікѳз космѳма. Вірѳдліс сјѳ учітель вылѳ і бѳрдчис. Учітельлы жал лоі. Малыштис сјѳс јурѳдыс да јуаліс челафлыс, коді таяѳ четінаыс.

— Таяѳ Філіпок, Костушкалѳн вокус. Сјѳ важѳн-нін вѳзјысѳ школаѳ, да мамыс оз лез сјѳс; сјѳ гусѳн локтѳма школаѳ.

— Пуксы-інѳ лабічас вокыд динѳ, а ме мамыдкѳд сорнѳта, мед сјѳ лезас тенѳ школаѳ.

Учітель кутис петкѳдлыны Філіпоклы шыпасјас, а Філіпок најѳс тѳдѳ-нін вѳлі дај неуна лыддысныс кужыштѳ.

Но-ко, теч ассыд нѳмтѳ!

Філіпок шуис:

— Хве-і-хві, ѳе-і-лі, пе-ок-пок.

Челаф ставныс серѳктисны.

— Молодец!—шуис учітель.—Коді-нѳ тенѳ велѳдис лыддыснысѳ?

Філіпок смелмөдчїс да шуїс:

— Костушка. Ме зев јос, ме пырыстөм-пыр-жө гө-
гөрвої ставсө. Ме-өд зев збој!

Та бөрүн Філіпок кутїс ветлыны челаџаскөд школаө.

ПӨЖАР

(Збылтор)

Вундїгөн мужїкјас да нывбабајас мунїсны уж вылө.
Өктын колїны сөмын пөрысјас да челаџас. Өтї керка-
ын вөліны баб да кујим челаџ. Бабыс ломтїс пачсө да
водїс шојччыны. Гутјас вөлі курччасөны, оз лезны узны.
Сїјө гартїс јурсө кїчышкөдөн да унмовсїс. Өтї челаџыс,
Маша (сылы вөлі кујим арөс), востїс пач пөдансө, бос-
тїс шом жугалөм гырнїч тор вылө да петїс посвојас. А
посвојас вөліны іјас колтајас. Бабајас вајөмаөс вөлі колта-
јассө јї вылө. Маша вајїс шомтө, пунктїс іјас колтајас улө да
кутїс пөлтны. Кор іјасыд мөдїс өззыны, сылы зев лубө лої,
пырїс керкаас да петкөдїс кїпөлөдыс воксө, Кїрушкаөс (сы-
лы вөлі арөн жынјөн; толкө-на сувтїс кокјылө), да шуїс:
„Вїәөд, Кїлуска, кушөм пач ме ломтї“. Колтајас вөлі сотчө-
ны-нїн да трачкакылөны. Кор посвој тырыс лої щын, Маша
повзїс да котөртїс керкаас. Кїрушка усї порог вылас, куч-
кысїс нырнас да бөрдзїс. Маша кыскїс сїјөс керкаас, да
кыкнаныс зөбсїсны лабїч улө. Бабыс немтор ез кывлы, узїс.
Медыжыд фетїнкаыс, Ваңа (сылы вөлі көкјамыс арөс),
вөлі ывлаын. Кор сїјө аззїс посвојсыс щын петөмтө, ко-
төртїс кїлчө вылас, щын пырыс ускөдчїс керкаас да ку-
тїс чуксавны бабсө; но бабыс унјывсыд зїк дурмїс да
вунөдїс челаџсө, ускөдчїс ывлаө, кутїс котравны керка-
ыс-керкаө, чуксавны јөзөс. Маша пукалїс лабїч улын і
чөв оліс; толкө ічөт фетїнкаыс горзїс, мыј сылөн дојдөма
вөлі нырыс. Ваңа кыліс сылыс горзөмсө, вїәөдлїс лабїч
улас да горөдїс Машалы: „Котөрт, сотчан!“ Маша ус-
көдчїс посвојө, но щын пырыс да бї пырыс оз-нїн вөлі

поэ петны. Сіјө бөр ускөдчис керкаас. Секі Ваңа востіс өшіңсө да щөктіс сылы петны өшіңөдыс. Маша петөм бөрын Ваңа кватітіс воксө да күтіс кыскыны өшің дорө. Но четінкаыд вөлі сөкыд, да јешщө і оз вөлі сетчы вокыслы. Бөрдө да тојлалө Ваңаөс. Өшің дорөэ сіјөс кыкгөн Ваңа кыкыс услі; а керка өзөсыс өзјөма-нын вөлі. Ваңа сујіс кагаыслыс јурсө өшіңө да көсјіс јөткыштны сіјөс; но четінкаыд (сіјө зев јона повзөма вөлі) кутчыс кіјаснас да некызі оз лезчыс. Секі Ваңа горөдіс Машалы: „Кыскы јурөдыс!“, а ачыс пондіс јөткыны бөрсаныс. І тазі најө кыскыны сіјөс өшің пырыс ывлаө, сесса Ваңа і ачыс чеччыштіс

КАҢ ПІ

(Збылтор)

Вөліны чоја-вока—Ката да Вага; налөн вөлі каң. Тулыснас каң воші. Челаф корсісны сіјөс быдлаыс, но ез аэчыны. Отчыд најө ворсөны вөлі амбар дорын; друг кылөны—јур вестаныс кодкө навзө зев вөснідік гөлөсөн. Вага кајіс пос куза амбар јірк вылас. А Ката суладө улиас да помала јуалө: „Гурі? Гурі?“ Но Вага немтор оз вістав сылы. Коркө сесса і горөдіс: „Гурі! Міјан каңным... да сылөн каң піјан; кушөм мічаөс! Лок татчө өдјөжык!“

Ката котөртліс гортас, бостіс јөв да вајіс каңлы.

Вөлі віт каң пі. Кор најө неуна быдмыштісны да күтісны петавлыны пелөсыс, көні најө чужыны, челаф бөрсісны аслыныс рудінік, јежыд лапајаса өті каң пі да вајісны гортас. Мамыс налөн мукөд каң піјансө ставсө сөталіс, а сіјөс коліс челафлы. Челаф вердісны сіјөс, ворсісны сөкөд, уэтөдісны аскөдныс.

Отчыд челаф петісны ворсны туј вылө, каң піөс щөш бостісны.

Төлыс вөрөшітө ізас туј вылын, а каң пі ворсө ізасөн, а челаф лубујтчөны сы вылө. Сесса најө аэзісны туј бо-

кыг шомкор да муңисны шомкор вотны, а каң піос ву-
нōдісны.

Друг најō кылісны, кодкō горзō: „Бөр, бөр косō!“
Сесса аззисны: гōнечōн локтō верзōма кыжыс, а воэвы-
лас кык пон—понжасыд аззōмаōг каң піос да кōсјōны
кватітны сјјос. А каң пыд, јōжукыд, пышјōм пыџџі, ла-
жінтчōма му бердас, лептōма гōрбсō да візōдō понжас
вылō. Ката повзис понжасыс, горōдіс да ускōдчис пыш-
јыны на діныс. Васа мыжвынсыс ускōдчис каң пі дінō да
пōшти ѓтщōщ понжаскōд воіс сы дінō.

Понжас кōсјисны кватітны каң піос, но Васа ускōдчис
сы вылō кымынчōн да вевттис сјјос понжасыс.

Сек воіс кыжыс да вōтліс понжасōс, а Васа вајис гор-
тас каң піос да некор-нін сесса ез бостлы сјјос сōрсыс
поле вылō.

КЫҢИ ТӨТКА ВІСТАВЛЫВЛІС, КЫҢИ СЫ ОРДЫН ОВЛӨМА ПЫШКАЈ

(Віст)

Міжан керка ѓшін ставна костō пышкај вōчис поз да
вајис віт колк. Мі чојжаскōд візōдам вōлі, кыҗи пышкај
ѓті-ѓті ізасторјōн да гōнторјōн вајаліс ставна сажō да
вōчис сені аслыс поз. А сесса, кор сјјō пуктис сетчō колк-
јас, міжанлы зев лубō лоі. Пышкај ез-нін кут лебавны
гōнторјасла да ізасла, а пукгис колкјас вылō. Мōд пыш-
кајыс,—міжанлы вісталісны, ѓтіыс-пō—верōс, а мōдыс—
гōтыр,—вајаліс гōтырыслы нїзувјас да вердіс сјјос.

Кымынкō лун мыгті мі кылім ставна сажыс чіпсōм да
візōдлім, мыј вōчсō пышкај позјын: сені вōлі зев поснї-
џік віт лебач пі, бордтōмōс, гōнтōмōс; ныр јывјасыс ві-
жōс, небыџікōс, а јурјасыс ыжыдōс.

Міжанлы најō кажіччисны зев мігтōмōс, і мі дугдім
нїмкодасны на вылō, а толкō кор-сурō візōдлывлам вō-
лі, мыј најō вōчōны. Мамыс частō лебзывлō вōлі на ді-
ныс сојанла, і кор сјјō бōр локтас, пышкај піжан востас-

ны віж ныра вомјассө, а мамыс сеталө налы нізув тор-
јасөн.

Вежон мысті ічөтік пышкајјас быдмыштисны, гөнса-
лісны да лоіны мічажыкөс, і секі мі бара пондім частө
вічөдны најөс. Өтчыд мі локтім ставеңа дорө асывнас,
вічөдлыны асыным пышкајјаснымөс, да азім: пышкај-
мамыс кујлө ставең улын, кулөма. Мі дөгәдајтчим, мыј
пышкајыд пуксөма вој кежлас ставең вылө да унмовсө-
ма, а ставеңсө пөдлалігөн сесса топалөма.

Мі бостім пышкајөс да шыбытім турун пөвсө. Ічөт
піяныс горзөны, вөлі мыччөдлөны журјассө, паскөдлөны
вомјассө, но најөс некодлы вөлі вердны.

Медыжыд чојным сек шуіс: „Вот налөн өні мамыс абу.
—некодлы најөс вердны; вајө быдтамөј најөс“.

Міжанлы зев німкод лоі; бостім көрөб, волсалім вата,
пуктім сетчө пышкај позсө піяннас да нуім вылө, ас
оланінө. Сесса корсім нізувјас, көтөдім јөв пышкын наң
да кутім вердны пышкај піянөс. Сојісны најө бура,
тракјысісны журнаныс, весалісны нырјассө көрөб дорја-
сас, і міжанлы вөлі зев гажа.

Тази мі вердім најөс лунтыр да зев німкодасім на
вылө. Мөд лун асывнас, кор мі вічөдлім көрөбө, мі а-
зім: мед ічөтік пышкајыс кулөма, а кокјасыс сылөн сіб-
дөма вата пышкас. Мі сіјөс шыбытім і перјім став ва-
тасө, медым мөд ез гартчы сетчө, да пуктім көрөбас ту-
рун да ніщ. Но рытөзыс јешщө кык пышкај шевгөдісны
гөннысө, востісны вомјассө, куңісны сіңјассө дај куліны.

Кык лун мысты кулі і нөлөд пышкајыс, колі толкө
өтік. Міжанлы вісталісны, мыј куліны најө вывті јона
вердөм вөсна.

Чој јона бөрдіс пышкајјас кулөм вөсна; медбөрја
пышкајсө сіјө кутіс вердны өтрасөн-нін, а мі толкө ві-
чөдам вөлі. Медбөрјаыс—вітөд пышкајыс, вөлі зев гажа,
здоров да збој; мі кутім шуны сіјөс Жівчикөн.

Тајө Жівчикыс оліс дыр, лебавны-нін кутіс; төдө вөлі
ассыс німсө.

Кор чој чукөстас вөлі: „Жівчик, Жівчик!“, сіјө лебзас,

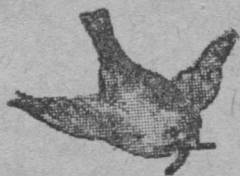
пуксас пелпом вылас, лѣбѣ жур вылас, а кор і кі вылас, а чој вердѣ сїјѣс.

Сесса, быдмѣ да кутѣ ачыс-нын корсны сојансѣ. Сїјѣ оліс мїжан горнїчаын, вылыс судтаын, лебавліс ѣшн-пыр, но вој кежлѣ быдлун локтѣ вѣлі аслас местаѣ, аслас кѣрѣбас.

Ѳтѣ асылѣ сїјѣ некытѣ ѣз лебзы кѣрѣбсыс; гѣныс сылѣн лої ва да сывтса, кызі і мукѣд пышкајјасыслѣн куліганыс. Чој ѣз вешјыв Жївчїк дїныс, дѣѣорїтїс сїјѣс; но сїјѣ ѣз ју нї ѣз сој.

Кујїм лун сїјѣ вїсїс, а нѣлѣд лунас кулі. Кор мї ач-чїм сылыс вывлаң кокѣн кујлан червїзан шојсѣ, мї, кујїмнан чојным, сещѣма кутїм бѣрдны, мыј мамѣ котѣрѣн кајїс вылыс судтаѣ, мыј сенї лої. Кор сїјѣ пырїс горнїчаѣ да аччїс пызан вылыс пышкајлыс шојсѣ, сїјѣ гѣгѣрвоїс, кущѣм шог мїжанѣс суїс. Чој уна лун ѣз сојлы, ѣз ворслы, пыр бѣрдїс.

Жївчїкѣс мї тубралїм медмїча лѣскупјаснас, кущѣм мїжан вѣлі, пуктїм ічѣтїк пу јашщїкѣ да гуалїм садјѣ. Сесса гу вылас вѣчїм нѣрыстор да пуктїм їз.

Л. Н. ТОЛСТОЙ

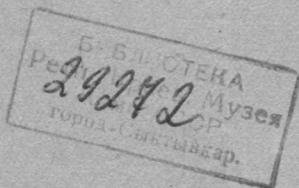
ФИЛИПОК

ДЛЯ МЛАДШЕГО ВОЗРАСТА

На коми языке

Редактор *Л. Доронин*. Технический редактор *М. Шестаков*. Перевела с русского *М. Молодцова*. Издание № 38. Уполномоченный Главлита №48. Заказ тип. № 528. Тираж 3000 экз. Печатных листов 1. Формат бумаги 62X94; 1/16. Сдано в производство 22/III-37 г. Подписано к печати 9/IV—1937 г.

Отпечатано в типографии УМП,
гор. Сыктывкар, Коми АССР,
Дом печати.

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЈ ИЗДАТЕЛЬСТВО

ИЧӖТ ДА ШӖР АРЛЫДА ЧЕЛӖДЛЫ БИБЛЮТЕКА

„КӢГА БӖРСА КӢГА“

1. АНДЕРСЕН—Фулмовочка.	24. НЕКРАСОВ—Федушка Мазај.
2. АНДЕРСЕН—Озыс салдат.	25. НЕКРАСОВ—Генерал Топтыгин.
3. БЕДНЫЈ—Басмајас.	26. ПРИШВИН—Јарик.
4. ГАЈДАР—Нольд блндаж.	27. ПУШКИН—Поп да сыдӖн казак Балда жылыс мојдкыв.
5. ГАРШИН—Сигнал.	28. ПУШКИН—Зарки чери жылыс мојдкыв.
6. ГАРШИН—Лагуша-путешественница.	29. ПУШКИН—Цар Салтан жылыс мојдкыв.
7. ГОРКИ—Архин фед да ЛӖнка.	30. РОЛЛАН—Жан Крiстоф.
8. ГРИГОРОВИЧ—ГуттаперчевӖј детинка.	31. СЕНКЕВИЧ—Музыкант Јанко.
9. ГРИММ—Повѣтом вортнӖј.	32. СЕТОН-ТОМПСОН—ОрӖн пел.
10. ГРИММ—Бременны музыкант-јас.	33. СЕТОН-ТОМПСОН—Чинк.
11. ЖИТКОВ—Обезјана жылыс.	34. ТИХОНОВ—Чѣрт.
12. КАССИЛЬ—ТурецкӖј бутсы.	35. ТОЛСТОЈ А.—Желтухин.
13. КАССИЛЬ—Вошди класс.	36. ТОЛСТОЈ Л.—Булка.
14. КИПЛИНГ—Слди п.	37. ТОЛСТОЈ Л.—Филінок.
15. КОРОЛЕНКО—НӖбӖдм детинка.	38. ТУРГЕНЕВ—Бежин луг.
16. КРЫЛОВ—Басмајас.	39. ТУРГЕНЕВ—Бир'ук.
17. ЛЕРМОНТОВ—Ашин-Керѣб.	40. ТУРГЕНЕВ—Муму.
18. ЛОНДОН—КӖјин.	41. ТУРГЕНЕВ—Перепелка.
19. ЛОНДОН—Кiш жылыс сказанье.	42. УЈДА—Нелло Патраш
20. МАМИН-СЫБРАК—СтудонӖј ју борса керка.	43. УЈДА—Стен.
21. МАМИН-СЫБРАК—Кыжыс Јемеда.	44. ФАФЕЈЕВ—Метелица.
22. МАМИН-СЫБРАН—Руд оыл.	45. ЧЕХОВ—Пышјалыс.
23. МАЖАКОВСКИЈ—Мыјди кѣсја лоны.	46. ЧЕХОВ—Ваьна.
	47. ЧЕХОВ—Детинкајас.